

vrhla, by děti vydány byly jí osobně do rukou, a žádala, aby jí bylo oznámeno za tím účelem, kdy soud provede odebrání dětí, aby si pro ně mohla včasně dojetí. Není tedy ani po této stránce patrně porušen zákon.

Čís. 6918.

Kompensační obchody, nevyhovující příslušným nařízením ministerstva veřejných prací, jsou nicotny podle §u 879 obč. zák.

Bylo-li plněno na základě takových obchodů, má každá strana vrátiti, co přijala, tak by nastalo spravedlivé vyrovnání majetkových přesunů. Kdo dodal zboží, musí kromě úplaty, již obdržel v penězích, vydati výtěžek, jehož docílil dalším zcizením uhlí jemu již dodaného, a těžbařstvo jest povinno nahraditi hodnotu, již mělo kompenzační zboží, dodané osazenstvu v době jeho spotřebování. Jen kdyby takto pro dodatele něco přebylo, mohl by se domáhati vydání tohoto přebytku jako nedůvodného obohacení, nemůže se však domáhati, by mu bylo vyplaceno v penězích, co mu nebylo splněno v uhlí, na základě klíče sjednaného nicotnou smlouvou.

(Rozh. ze dne 22. března 1927, Rv I 879/26.)

Žalobce dodal žalované uhelné společnosti větší množství potravin za kompenzační uhlí. Ježto mu žalovaná nedodala z kompenzačního uhlí 241·6 vagonů, domáhal se na žalované, by mu bylo zaplaceno v penězích, co mu nebylo dodáno v uhlí, a to podle klíče sjednaného smlouvou. Procesní soud prvé stolice uznal žalobní nárok důvodem po právu, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud žalobu zamítl.

D ů v o d y:

Právem vytýká dovolání napadenému rozsudku, že mylně posoudil věc po stránce právní. Nesporno jest, že dodány byly v letech 1919 a 1920 žalované společnosti pro osazenstvo jejích dolů látky, plátno a krejčovské přípravy a že vzájemná hodnota měla býti vyrovnána částečně osazenstvem hotově a částečně žalovanou společností tak zv. kompenzačním uhlím. Dále jest nesporno, že osazenstvo část vzájemné hodnoty naň připadající zaplatilo, a žalovaná společnost připouští, že z kompenzačního uhlí nedodala 241·6 vagonů, omlouvajíc to tím, že neměla od žalobce potřebných dispozic. Ale není sporu ani o tom, že tyto obchody nevyhovovaly příslušným nařízením ministerstva veřejných prací, že naopak to byly obchody řetězové, pro jichž provozování byl žalobce také odsouzen, a že byly tudíž nicotny podle §u 879 obč. zák. Nicotná smlouva nemá právních účinků, zejména nelze se domáhati plnění smlouvy nebo náhrady škody pro nesplnění. Strany mohou toliko žádati, by byl obnoven dřívější stav a vráceno vše, co bylo v důsledku smlouvy plněno, tak, aby podle zásad §§ 877, 921, 1431, 1435,

1437 a 1447 obč. zák. nebyla jedna strana obohacena na úkor strany druhé. To zásadně uznává i žalobce, neboť žaluje, jak tvrdí, z důvodu obohacení. Poněvadž smlouva kompenzační, ať se již pokládá za smlouvu svého druhu nebo podle okolností za smlouvu kupní nebo směnnou (§ 1055 obč. zák.), jest smlouvou jedinou a sluší ji posuzovati jako celek, byla by žalovaná strana povinna vrátiti látky, plátno a krejčovské přípravy a žalobce dodané již uhlí a obdrženou úplatu. Než zboží jest již dávno spotřebováno a uhlí jest již dále prodáno a také hospodářské poměry od doby plnění se změnily, takže nynější cena zboží a uhlí jest jiná, než byla v době plnění. Aby tedy nastalo spravedlivé vyrovnání majetkových přesunů, nestačilo by vrácení stejného množství zastupitelných věcí téhož druhu, nýbrž musil by žalobce kromě úplaty, kterou obdržel v penězích, vydati výtěžek, jehož docílil dalším prodejem uhlí jemu již dodaného, a naproti tomu by musila žalovaná společnost nahraditi hodnotu, kterou mělo kompenzační zboží dodané osazenstvu v době jeho spotřebování (stejně rozhodnutí nejvyššího soudu uveřejněné ve sb. n. s. pod čís. 5668). Jen kdyby takto pro žalobce něčeho vybylo, mohl by žalobce žádati vydání tohoto přebytku jako nedůvodného obohacení. Než vydání takovéhoho pravého obohacení žalobce se nedomáhá, nýbrž žádá, by mu vyplaceno bylo v penězích, co mu nebylo splněno v uhlí, na základě klíče sjednaného nicotnou smlouvou, a domáhá se tedy toho, by této nicotné smlouvě poskytnuta byla soudní ochrana v té formě, že pro výpočet obohacení žalované strany vzaly by se za základ ceny onoho zákonem zapovězeného obchodu a aby tím vlastně oklikou (viz sb. n. s. čís. 4750) žalovaná strana byla přinucena plniti nároky v onom nedovoleném činu založené. Jelikož však žalobce ani netvrdil, že žalovaná jest obohacena, i kdyby se za základ vzala legální cena dodaného kompenzačního zboží, totiž výrobní náklad se ziskem občanským, ba ani neprohlásil, že výtěžek za uhlí jemu již dodané chce vrátiti, nýbrž domáhá se, jak dolíčeno, něčeho, co zákon právě nedovoluje, není žaloba důvodem po právu a měla tudíž býti zamítnuta přes to, že žalobce označuje žalobní nárok jako nárok z obohacení.

Čís. 6919.

Namítáno-li včas, že žiro žalobní směnky stálo se jen na oko, by směnka mohla býti zažalována na jméno žalobkyně a žalovaná připravena byla o námitku, že směnečná pohledávka vzhledem na ustanovení Šu 47 vyr. ř. jest neplatnou, jest v tom obsažena také námitka, že žalobkyně znala případnou neplatnost směnky. Pokud dlužno v obsahu a provedení námitek spatřovati uplatnění námítky nedovolené výhody podle Šu 47 vyr. ř. ohledně celého směnečného dluhu.

(Rozh. ze dne 22. března 1927, Rv I 2050/26.)

Žalovaná firma podepsala firmě Bratří R. směnečný akcept na 142.000 Kč a 6.000 Kč, následkem čehož firma Bratří R. hlasovala pro